

SVOBODNÁ ZVŮLE

MARKÉTA CHALOUPKOVÁ

3. DÍL SÉRIE APOKATASTASIS

SVOBODNÁ ZVŮLE
Markéta Chaloupková

Svobodná zvůle
© Markéta Chaloupková

Nakladatel:

Josef Chaloupka
Do čtečky.cz
www.doctecky.cz
Liberec 2020

ISBN 978-80-907854-5-2

Obsah

1. kapitola	6
2. kapitola	8
3. kapitola	12
4. kapitola	15
5. kapitola	19
6. kapitola	23
7. kapitola	27
8. kapitola	30
9. kapitola	33
10. kapitola	37
11. kapitola	39
12. kapitola	42
13. kapitola	44
14. kapitola	47
15. kapitola	50
16. kapitola	53
17. kapitola	56
18. kapitola	60
19. kapitola	62
20. kapitola	64

Série „**Apokatastasis**“ se odehrává na fiktivním ostrově „Le pays des Cygnes“, poblíž Francie.

První díl „**Cesta domů**“ je příběh sedmnáctiletého Davida, který v opilosti udělá několik zásadních chyb a následně musí čelit své minulosti, křesťanům a Bohu. Pojednává i o vyvraždění valdenské církve a odehrává se v letech 1654-1655.

„**Pekelný plán**“ se odehrává o sedmnáct let později, roku 1672, a je to zamyšlení nad učením o pekle a zároveň příběh o plánovaném zločinu a následném trestu a o překladu Bible. Smíření a Boha v něm hledá mladý hrabě Nikolas Renard, v jehož hlavě se jistý pekelný plán opravdu zrodil.

Třetí díl „**Svobodná zvůle**“ pojednává o kazateli Jonathanovi Wardovi, který rád vymýšlí ohnivá kázání na téma „hříšníci v rukou rozhněvaného Boha“. To, co se v důsledku jeho proslovů přihodí, přivede Jonathana do rukou rozzlobeného krále a donutí ho to přehodnotit celý jeho dosavadní život. Nikolas se má stát Jonathanovi na této cestě, jejíž děj začíná roku 1675, průvodcem. Zároveň je také zamilovaný a nutně potřebuje sehnat nějaké velbloudy.

(Předlohou je stejnojmenné kázání Jonathana Edwardse, který ovšem žil až v 18. století.)

Čtvrtý díl „**Marnotratná Lucie**“ je kniha o osudech nejmladší dcery Nikolase Renarda, která utíká z domova, jen aby zjistila, že si přece jen nedokáže zařídit život po svém tak snadno, jak si myslela. A pak je tu ještě Adam Croy, čerstvý absolvent univerzity a Nikolasův oblíbený student, kterého hrabě zaměstná a který se vydá tu namyšlenou holku, o které nemá valné mínění, hledat. Kniha se odehrává v letech 1705-1706.

Pátý díl „**Poslední dopis**“ je příběh z roku 2019. Luisa Wardová najde ve starém psacím stole dopis, který psal Nikolas Renard své dceři Lucii den před smrtí. S manželem se vydává na dovolenou na Le pays des Cygnes a pátrá po osudech dávných křesťanů, kteří mají s její rodinou zřejmě něco společného.

„**Apokatastasis**“ znamená obnovení a série, tedy díly 2-5, jsou zamyšlením nad učením o obnovení všech věcí a o smíření. „Cesta domů“ je spíše „prequel“ k celé sérii a společného s ní má jen to, že pojednává o sedmnáctiletém Davidovi, který je pak pro další děj jednou z důležitých postav.

1. kapitola

Jonathan Ward měl zase jedno z těch svých známých kázání na téma „hříšníci v rukou rozrušeného Boha“¹ a hrabě Nikolas Renard seděl v přední části kostela a mračil se. Stráže byly prozatím schované v zadní části budovy a čekaly na Nikolasovo znamení. Jonathan byl zabráný do líčení pekelných muk a neměl ani tušení, že už brzy na něho peklo opravdu čeká. Sám král měl totiž v plánu mu ho ze života udělat.

„Je to jako kdybyste šli po kluzkém chodníku nad propastí. To, než do té propasti spadnete, je jen otázkou času. Jediný důvod, proč jste tam ještě nespadli, je, že ještě nenastal ten pravý čas. Pro Boha je stejně snadné vás tam uvrhnout, tak jako je pro vás snadné rozšlápnout červa, který se plazí po zemi. A hříšníci si zaslouží skončit v pekle! Sama spravedlnost křičí: potrestej je za jejich hříchy na věky! Není to tak, že se teprve čeká na rozsudek, ten, kdo nevěří, je již odsouzen. Bůh je na vás, pozemské hříšníky, rozzlobený úplně stejně jako na ty, kteří už v tuto chvíli trpí v pekelných plamenech, kteří už v tento okamžik prožívají a pociťují jeho zuřivý hněv.“

Jonathan Ward se na okamžik odmlčel, rozhlédl se po svých posluchačích, a pak pokračoval. „Jáma už je připravená a šlehají z ní plameny, pec je rozžhavená a připravená přijmout hříšníky. Dábel už si na tebe brousí zuby, hříšníku! Patříš mu! Tvoje duše je jeho vlastnictvím, on je tvým vládcem! Démoni už se na tebe třesou a ve chvíli, kdy Bůh stáhne svou ruku, hladově se na tebe vrhnou!“

Jonathan vyhrožoval dál z kazatelny a Nikolas na okamžik nevěřičně zavrtěl hlavou. Pak se ovládl. Měl tady úkol a bylo potřeba tvářit se neutrálně. Na chvíli přestal vnímat Jonathanova slova a zamyšleně si mladého kazatele prohlížel. Bylo mu devětadvacet a s Nikolasem byli stejně staří. Fyzicky ale byli každý úplně jiný. Nikolas byl vysoký, štíhlý a tmavovlasý, zatímco Jonathan byl poměrně malý, trochu baculatý a světlavý. Přesto působil dojmem obra, možná proto, že měl tak zvučný hlas a ještě navíc se vždycky tvářil a choval tak vážně.

„Sama země trpí tím, že po ní chodí špinaví hříšníci,“ hřímal Jonathan. „Přímo nad vašimi hlavami visí černé mraky Božího hněvu. Čiň pokání, hříšníku! Bůh tě drží nad pekelnou jámou podobně jako ty držíš pavouka nebo jiný hnusný hmyz a zuří. Jeho hněv je jako žhnoucí oheň. V Božích očích si nezasloužíš nic jiného než být uvržen do ohně. Jeho oči jsou tak čisté, že dívat se na lidskou špinu ho nesnesitelně uráží. V jeho očích jsi deset tisíckrát hnusnější než ten nejodpornější jedovatý had. Nekonečně jsi ho urazil, ale přesto je to jeho ruka, která tě v tuhle chvíli ještě drží a neupustila tě do pekla. Uvědomujete si vůbec, hříšníci, v jak smrtelném jste nebezpečí?“

Jonathan Ward rozhodně neměl tušení, v jakém nebezpečí je v tuhle chvíli on sám a že se pozemský král kvůli němu klepal vzteky, rozezleně křičel a že ve svém hněvu rozbil talíř, který mu přišel pod ruku. Nikolas nikdy neviděl Davida tak zuřit a při jeho záchvatu vzteku se chvěl skoro stejnou hrůzou jako hříšníci v jednom z mnoha kostelů v Rouge, hlavním městě Le pays des Cygnes. A pak se David rozbřečel. A to bylo snad ještě horší.

„Když někdo rozzlobí pozemské vládce,“ pokračoval Ward, jako by tušil, co se Nikolasovi honí hlavou, tak může očekávat strašná pozemská muka. Ale hněv velkého Krále králů, je mnohem hrozivější, o co větší je jeho majestát. Dnes je den milosti, a pokud to nepřijmete, Bůh se nad vámi již nikdy nesmiluje, ani když uvidí, že nemůžete ustát všechno to nesnesitelné trápení. Budete nádobou hněvu a nechá vás naplnit až po okraj! Jestli ho teď odmítnete, odmítne pak i On vás a ještě

¹ Jonathan Edwards SINNERS IN THE HANDS OF AN ANGRY GOD SERMON VI. kázání Jonathana Edwardse z 8.7.1741, https://www.monergism.com/thethreshold/sdg/pdf/edwards_angry.pdf

se bude smát vaší pohromě a bavit se tím. Bez milosti vás rozdupe. Nebude vás jen nenávidět, ale bude vámi pohrdat. Budete představením všem andělům i lidem, Bůh ukáže andělům i lidem nejen to, jak úžasná je jeho láska, ale také jak strašný je jeho hněv!“

Nikolas si neodpustil úšklebek, byl si jistý, že slova o tom, že se bude někdo smát hlupákům, říká v Bibli ve skutečnosti Moudrost a ne Bůh. Jonathan Ward si ho teď poprvé všiml. Ti dva se neznali osobně, ale Nikolas nepochyboval o tom, že kazatel ví, kdo je. Byl příliš známou osobností a o jeho kontroverzní práci se diskutovalo ve všech církvích. Nikolas Renard byl pravým opakem Jonathana Warda a věřil, že nakonec bude celé lidstvo spaseno a občas o tom i kázal, když ho pastor Lucas nechal.

Jonathan se teď podíval na Nikolase a pokračoval: „Někteří lidé nechápou, jak důležité tohle je. Trest hříšníků bude podívanou pro celý vesmír. Bůh na nich ukáže svou sílu a moc. Padlí lidé budou mučeni v přítomnosti svatých andělů a v přítomnosti Beránka. A obyvatelé nebes uvidí jejich muka, a když uzří, jak velký je hněv Všemohoucího, padnou před ním a budou jej uctívat pro jeho velkou moc a majestát. A představte si, hříšníci, co to znamená nekonečné utrpení. Muka bez konce, která vás zcela pohltí. Budete trpět miliony a miliony let, ale to vše bude jako vteřina ve srovnání s tím, co bude před vámi – nekonečnost. Vy, kteří visíte nad pekelnou propastí, slyšte hlasité Boží volání. Pro některé z vás bude toto milostivým létem Páně, ale pro jiné projevem jeho neskutečné pomsty. Strašný Boží hněv zůstává nad každým hříšníkem. Utíkejte k Bohu a utíkejte jako o život.“

Jonathan skončil a rozhlédl se po svých posluchačích. Nikolas zaslechl, že někdo v kostele pláče, zatímco zbytek shromážděných hrůzou téměř ani nedutal. Jonathan Ward se zamračil, když hrabě Nikolas Renard zvedl ruku a přerušil to posvátné ticho.

„Směl bych se na něco zeptat?“ obrátil se na něho Nikolas, a aniž by čekal na odpověď, pokračoval. „Pokud na většinu lidí čeká peklo, tak co pak děti? Má cenu k nim volat lékaře? Není vlastně lepší nechat třeba malé děti umřít, aby bylo zaručené, že budou spasené?“

„Samozřejmě, že ano,“ zamračil se Jonathan Ward, „ale takové milosti se dostane jen některým.“

Nikolas pokračoval: „A nebylo by tedy lepší je rovnou i zabít? Ptám se jen tak teoreticky, kdyby vražda nebyla hřích. Nebylo by zabíjení malých dětí spíš určitá forma milosrdenství?“

„To určitě bylo,“ přikývl Jonathan, „ale biblická odpověď na to je jiná a já vám ji říkám už dlouho – nežeňte se a nemějte děti, vždyť to nám také radí apoštol Pavel v listu Korintským, jenomže málokdo ho poslouchá!“

Nikolas se s povzdechem zvedl ze svého místa, otočil se dozadu a kývl. To bylo domluvené znamení.

Stráže se vydaly směrem k němu a celý kostel zmlkl úžasem.

„Co má tohle znamenat?“ vytřeštil Jonathan Ward oči, když strážní, vybavení okovy, došli ke kazatelně. „Vím, že jste nabulíkoval králi, že každý bude spasený, ale nemůžete mě přece dát zatknout kvůli tomu, že mám na věci jiný názor, vždyť v téhle zemi je dost velká náboženská svoboda,“ rozčiloval se Jonathan Ward s pohledem upřeným na Nikolase, zatímco mu strážní začali před zraky celé kongregace nasazovat pouta.

Nikolas se na něho smutně podíval a vystoupil na kazatelnu.

„Ještě chvíli zadržte,“ pohlédl na strážce. „Ten mladý muž by měl vědět, proč je zatčený,“ řekl s povzdechem.

Nikolas se chytl oběma rukama kazatelny, přešel zaražené posluchače pohledem, zhluboka se nadechl a na malý okamžik zavřel oči.

„Dnes odpoledne se stalo něco hrozného,“ řekl zvolna. „Jeden z následovníků vašeho kazatele si vzal jeho názory k srdci, dnes po dopolední bohoslužbě vtrhl do sirotčince a zabil deset nejmenších sirotků, kteří tam byli.“

Nikolas udělal dramatickou pauzu a pokynul strážným, aby kazatele odvedli, zatímco se lidé po sobě šokovaně rozhlíželi a začali se spolu potichu bavit.

„Zkuste ještě chvíli vydržet dávat pozor,“ řekl jim Nikolas a otevřel první kapitolu Jakubovy epištoly. „Přečtete si teď jeden mnohem praktičtější verš z Bible: 'Čistá a ryzí zbožnost před Bohem a Otcem je toto: pomáhat sirotkům a vdovám v jejich nouzi a chránit se před špínou světa.' O špíně světa už jste toho dnes slyšeli dost a já chci teď chvíli mluvit o té první části. Jestli se nepletu, tak je v našem hlavním městě sedm kostelů. Kolik vás tady dnes je? Sto padesát? Dvě stě? Jenom vy sami byste měli být schopní rozebrat si ze sirotčince těch pár dětí. Tak mi řekněte, když tak horlíte pro Boží slovo, proč tam ty děti vůbec jsou, když je tady tolik křesťanů? Jste jedna z mála církví, která má bohoslužby i v neděli večer a já teď nemám možnost oslovit žádné další. V tom sirotčinci je ještě dvaadvacet dětí. Chci ty děti vidět v rodinách. Jsou vystrašené a potřebují, aby se jim v tuhle chvíli někdo věnoval, a slovem 'věnoval' nemyslím, dělal jim kázání o pekle. Vezměte je k moři, kupte jim nějakou hračku a mluve s nimi, opravdu to budou potřebovat. Kázání většinou končí výzvou, takže tady je moje výzva: Pojdte dopředu vy všichni, kteří jste připraveni v tuhle chvíli pomoci.“

Nikolas se rozhlédl po svých posluchačích. Někteří manželé se spolu začali potichu bavit a chvíli trvalo, než se začaly některé manželské páry zvedat a vydaly se k němu. Nikolas si mezitím prohlížel shromážděné. Zahlédl mezi nimi pár svých studentů, a pak si všiml jedné mladé ženy, které tekly po tvářích slzy a byla bledá jako stěna. Emma. Nikolas na okamžik zavřel oči a vrátil se ve svých vzpomínkách do okamžiku, kdy tuto dívku spatřil poprvé.

2. kapitola

Po roce a půl práce byl překlad Nového zákona hotový a zatímco se chystal jeho tisk, Nikolas začal učit na univerzitě. Přednášel tam antickou literaturu, vyučoval řečtinu a angličtinu a s vybranou skupinou těch nejlepších studentů řečtiny procházel znovu svůj překlad Nového zákona a společně jej kontrolovali a doplňovali poznámkami pro další vydání.

Emma se objevila na jeho první hodině angličtiny a Nikolas nevěděl, co na to říct. Dívka na univerzitě? Něco takového bylo neslýchané.

„Rektor je můj strýc,“ nedala se odbýt Emma, „a můj bratr studoval v Anglii a oženil se tam. Chci za ním někdy jet na návštěvu a musím se tam domluvit. Strýček řekl, že sem můžu chodit.“

A bylo to. Emmy se už nezbavil a její přítomnost rozptylovala nejen studenty, ale hlavně jejich učitele. Po pár týdnech si na ni ale nakonec zvykl a přestal tak trochu vnímat, že tam je. Emma byla navíc na jazyky mnohem lepší než všichni ti kluci, které učil a Nikolas nakonec zjistil, že je to pro ně výzva. Mohli se přetřhnout, aby se nenechali zahanbit slečnou, která byla jen o pár let starší než oni a díky

tomu dělali takové pokroky, že už někdy zjara si s nimi mohl Nikolas povídat anglicky na docela dobré úrovni. Nikdy se ale s Emmou nebavil osobně mimo hodinu.

Byl na ni ale zvědavý a občas vymýšlel témata tak, aby se o ní něco dozvěděl. A tak trénovali věty typu, narodil jsem se tehdy a tehdy, narozeniny mám v tomto měsíci a bavili se o svých zájmech a rodinách.

Nikolas se postupně dozvěděl, že je jí dvaadvacet, je ze čtyř dětí, ráda hraje na klavír, miluje toulky přírodou a moře stejně jako on a věděl i to, že je aktivní křesťanka, i když chodila do nějakého jiného kostela ve městě. Divil se, že je tak pohledná mladá žena ještě ve dvaadvaceti svobodná a zrovna někdy v době, kdy zvažoval, že by ji konečně pozval na schůzku, prohlásila během jedné z hodin, kdy rozebírali plány do budoucnosti a procvičovali budoucí časy, že se nechce vdávat. Nikolas se raději neptal proč.

Ten týden dorazil na ostrov Alain Leroy a Nikolas měl vítané rozptýlení. Neskutečně se spolu pohádali a vášnivá diskuze o tom, jestli budou nakonec všichni smířeni s Bohem a jestli jsou Boží tresty věčné nebo ne, trvala několik hodin. Nikolas musel vytáhnout veškeré své podklady, udělat Alainovi dlouhou přednášku o tom, jak používali slovo 'aiónion' Platon, Aristoteles a další autoři, a jak mu rozuměli první řecky mluvící křesťané.

Alain nakonec zůstal zamyšleně sedět a přikyvoval. „Má to logiku, Nikolasi. A vím, že jestli někdo rozumí řečtině, jsi to ty. Budu o tom přemýšlet a mám asi tisíc otázek. Rozhodně bych si přál, abys měl pravdu. Pak by bylo evangelium opravdu dobrou zprávou. Tou nejlepší na světě,“ řekl Alain zasněně. „Ale sotva jsem dorazil, tak se tady dohadujeme nad Bibli a ještě jsi mi ani neřekl, jak jsi uvěřil.“

Alain se výborně bavil na jeho účet. Nikolasovo svědectví mu vyrazilo dech, ale poměrně rychle si začal Nikolase dobírat. Jeho narážky na vězení a tresty byly ale neskutečně vtipné a Nikolas se jimi v žádném případě necítil nijak shozený. Naopak. Občas se před některými lidmi trochu styděl a uvědomil si, že to byl i důvod, proč se tak zdráhal pozvat Emmu na schůzku. Musela od svého strýce vědět, co je zač a nevěděl, jestli by si chtěla vyjít s trestancem. Alain měl ale neuvěřitelný dar být sám sebou a Nikolas si v jeho přítomnosti připadal uvolněně a dobře.

Bylo samozřejmé, že ho seznámil s králem Davidem a ti dva si už po hodině tykali a bavili se jako nejlepší kamarádi, zatímco Nikolas se cítil v Davidově přítomnosti tak jako vždycky. Pociťoval určitou směsici úcty, přátelství a studu, oslovoval ho jako krále a zároveň si přál, aby se mohl chovat tak uvolněně jako Alain. Až když ty dva spolu viděl, tak si uvědomil, že mezi jím a Davidem je stále určitý odstup. Zoufale toužil po jeho přátelství a v onu chvíli nevěděl, jestli je to David, kdo mu ho bez výhrad nenabízí nebo jestli to jen on ho neumí přijmout. Byli si blízcí a názorově byli na jedné lodi, ale Nikolas ten vztah považoval za tak křehký, že v přítomnosti krále nedokázal třeba uvolněně žertovat. Jakmile ho napadlo něco vtipného, přemýšlel mnohdy tak dlouho, jestli to není vůči Davidovi nepatřičné, že nakonec bylo pozdě, aby onen vtip ještě použil, a když to přece jen po chvíli přemýšlení udělal, vypadalo to pak, že má trochu dlouhé vedení.

Každopádně během těch společných hodin se nebavili jen o Bibli. Nikolas se dozvěděl, že Alainův bratr Adam je vášnivý botanik, který pravidelně jezdí do Ameriky a že jejich prarodiče mají v La Rochelle obrovský skleník, plný cizokrajných rostlin. Navíc zkoušeli pěstovat všechny ty nové plodiny z Ameriky, jako jsou brambory a kukuřice a Adam je zásoboval dalšími novými objevy, které mu pravidelně posílali jeho přátelé.

„Mohl bych se tam podívat?“ zeptal se toužebně Alaina a pak se podíval na krále. „Smím?“

Alain si samozřejmě neodpustil rýpnutí. „Tedy, musím říct, že už jsem úplně zapomněl, jaké to je, když se člověk musí na všechno ptát někoho staršího. To musí být otrava, když je někdo takhle nesvéprávný. V kolika letech je tady na ostrově už člověk braný jako dospělý? Ve třiceti?“

„V Nikolasově případě až v šestatřiceti,“ vtipkoval král. „Myslím, že tě tam pustím, ale musíš tam být hodný a taky mi odtamtud nezapomeň něco přivést. Taky mě zajímají rostliny, i když spíš než nějaké kytky mě zajímá to, co je k jídlu a co by mohlo být přínosem pro obyčejné lidi tady na ostrově.“

„Já na něho dohlédnu, Davide, neboj se,“ ujišťoval krále Alain.

„Tak koukej Alaina poslouchat, protože jinak tě už nikam nepustím,“ popichoval ho David.

Nikolas rozpačitě přikývl a nenapadlo ho nic, co by na to mohl říct.

„Co se s tebou stalo, Nikolasi?“ zeptal se Alain vážně. „Vždyť s tebou bývala taková legrace.“

Nikolas se smutně pousmál a Alain se do něho v následující dny už neodvážil rýpat.

Nikolas byl z návštěvy v La Rochelle nadšený a zpátky se vracel se dvěma bednami sazenic a velkým množstvím různých semen. Usadil se s nimi na palubě lodi a ani se od nich nehnul. Sledoval své poklady tak upřeně, že si ani nevšiml, že se k němu někdo blíží. Emma. Byla navštívit své příbuzné ve Francii a Nikolas si v tu chvíli přál, aby cesta na ostrov Le pays des Cygnes netrvala několik hodin ale několik dní.

Bavili se spolu o všem možném snad dvě hodiny, a pak přišla řeč na víru. Trvalo to jen deset minut, než Nikolas narazil.

„Skoro mi to zní, jako byste se nechal taky nakazit tím nebezpečným bludem o smíření všech,“ zamračila se Emma. „Je to vážně neskutečně nebiblické. Bavila jsem se s kamarádkou, která chodí do kostela pastora Lucase, který v tomhle pěkně ujel. A musím říct, že větší hloupost jsem nikdy neslyšela.“

„Proč?“ zeptal se Nikolas. „Nevím, jestli jste někdy slyšela něco o řeckých slovech, která jsou použita v Bibli pro tresty. Považuji za naprosto zásadní to, jak se používalo slovo 'aíón' a 'aíónion' v antické literatuře. To, co je překládané jako věčný, je ve skutečnosti slovo, které vychází z výrazu pro věk, tedy dobu, období.“

„Jak bychom pak mohli mít věčný život?“ opáčila Emma. „Je to sice líbivá myšlenka, že by Boží tresty nemusely být věčné, ale pak bychom neměli ani věčný život, takže je to celé nějaký hrozný nesmysl.“

„Možná na první pohled,“ řekl Nikolas. „Ale když bylo přeloženo z řečtiny do latiny nicejsko-konstantinopolské vyznání víry, tak latinsky mluvící církve přeložila slova o 'aíónion' životě jako 'aeternum' a řecky mluvící církevní představitelé s tím nesouhlasili a opravili to na život budoucího věku. Takže bychom mohli mluvit spíš o životě a o trestu budoucího věku. A ty věky jsou zajímavá myšlenka. Apoštolé opakovaně zmiňují v Novém zákoně, že je zastihlo skonání věků a je tam řeč o tomto věku a věku budoucím. Řekl bych, že jeden významný věk byl dovršený, když byla odstraněna stará smlouva při pádu Jeruzaléma.“

„Věky,“ zopakovala Emma trochu pohrdlivě. „Slyšela jsem, že na tom tohle nové učení stojí. Ale v Bibli nikde žádné věky jasně zmíněné nejsou. Je to výmysl, vyšťouraný někde mezi řádky, aby se tím vysvětlil tenhle blud.“

Nikolas se nadechoval, aby jí odpověděl, ale Emma ho nepustila ke slovu. „Měl byste si přijít někdy poslechnout našeho nového kazatele. Jmenuje se Jonathan Ward a on těmhle věcem opravdu rozumí. Je vzdělaný a Bibli zná jako málokdo. Mohl byste si s ním promluvit. Bůh musí lidi trestat, abychom před ním měli bázeň. Jeho dar spasení je tak neuvěřitelně slavný a úžasný, že ten, kdo ho odmítne, si nezaslouží žádné smilování.“

„Nechci být neuctivý,“ řekl Nikolas, „ale nemyslíte si, že bych mohl vědět o trochu lépe než vy, co znamená které řecké slovo? Řečtina byla na univerzitě můj hlavní obor. A i když není v Bibli slovo věčný v podstatě použité, tak to podle mého názoru věčný život nevyvrací, protože to stojí na něčem jiném. Ježíš vstal z mrtvých a porazil smrt, naše porušitelné tělo oblékne neporušitelnost, Ježíš ustanoví království bez konce. Dovolil bych si říct, že lidé tu myšlenku věčnosti tak, jak ji chápeme my, tehdy nepoužívali. A ten koncept byl tak neznámý, že používali raději slova jako 'bez konce', protože i samotné slovo 'aeternum', ze kterého je třeba i francouzské slovo 'éternel' a anglické 'eternal', má v sobě spíš jakousi myšlenku uzavřeného kruhu a cyklu, spíš než nekonečné přímky. A podobné je to s hebrejským slovem 'olam', které by se dalo vyjádřit jako 'až za horizont'. Samozřejmě, že máme věčný život, ale ten opravdu nestojí a nepadá s tím, co znamená slovo 'aiónion', které je použité tam, kde je Bibli věčný život. A protože ten život není věčný v tomhle slova smyslu, tak ani ty tresty nejsou věčné.“

„A to máte z vlastní hlavy nebo vám to nabulíkoval hrabě Renard?“ zeptala se Emma nevrle. „Občas vás vídám, jak s ním vysedáváte na lavičce před univerzitou. Strýc mi ho ukazoval a já se mu obloukem vyhýbám. Raději jsem ani nešla na žádnou z těch jeho přednášek o římské kultuře, i když by mě to možná trochu zajímalo, protože bych se nechtěla nechat otrávit těmi bludy, které se kvůli němu po městě šíří.“

Nikolas si povzdychl. Nechápal, jak je takové nedorozumění možné.

„Ten chlapík, se kterým sedávám na lavičce, je děkan, jmenuje se Gerard Maison,“ řekl Nikolas váhavě. „Dovolte mi, abych se vám představil. Já jsem hrabě Nikolas Renard.“

Emma tu nabízenou pravici nikdy nestiskla a už se znovu neobjevila ani na jeho hodině angličtiny. Nikolas ji neviděl více než rok. Teď ale zůstala sedět v kostele, zatímco většina lidí už odešla. Nikolas domluvil s lidmi, kteří měli zájem o sirotky, a když viděl, jak ho Emma upřeně sleduje, vydal se s povzdechem k ní.

„Co s ním bude?“ vyhrkla Emma, aniž by Nikolase pozdravila. „Já s ním nutně potřebuji mluvit!“

„To se časem dozvíte,“ řekl Nikolas neochotně.

„Jonathan za nic nemůže,“ zlobila se Emma. „Přece ho nemůžete dát jen tak zatknout.“

„Já jsem ho zatknout nedal,“ odpověděl Nikolas. „Zatknout ho dal král. Snad víte, že kromě toho, že jsem nebezpečný bludař, tak jsem také trestanec a králův poskok. Jsem tady z jeho rozkazu a o ničem nerozhoduji. Každopádně těch deset dětí je mrtvých na základě jeho plamenných řečí a král je nepřítel.“

„Ty děti jsou v nebi,“ pokrčila Emma rameny. „Sice neříkám, že s tím, co se stalo, souhlasím, ale nedělala bych z toho až tak hroznou tragédii.“

„Děti,“ vyprskl Nikolas našťavaně. „Ty jsou možná v nebi a král není šílený vzteky kvůli nim. Zapomněla jste se zeptat, kdo je zabil. Byl to sedmnáctiletý kluk, který se jmenuje Bernard a je to nejstarší syn jednoho z jeho nejlepších přátel, Jeana. Je mi úplně jedno, co bude s Jonathanem Wardem, abych pravdu řekl, ale je rozhodně jisté, že král tady takového nebezpečného blázna volně pobíhat nenechá. Uvědomujete si, do jaké situace se král kvůli tomu dostal? Musí nechat popravit syna svého dobrého kamaráda a nevidí žádnou cestu, jak z toho ven.“

Nikolas na ni napůl křičel, sám byl z toho všeho zoufalý a potřeboval nějak ventilovat svůj vztek.

Emma během jeho slov vstala a malinko se zapotácěla. Chytla se lavice a na okamžik si dala ruku před pus. Vypadalo to, že se jí chce tak trochu zvracet. Nikolas se na ni zkoumavě podíval. I jemu bylo z toho všeho na zvracení, ale když ji viděl, jak je bledá a jak se chová, pochopil, že ona k tomu má úplně jiné důvody. Nevěřicně se na ni zadíval, uklidnil se a popošel k ní blíž.

Pak se potichu zeptal: „Emmo, vy jste těhotná?“

Odpovědí mu byl jen její pláč. Ale Nikolasovi bylo jasné, kdo je otec toho dítěte, aniž by se ptal.

3. kapitola

Jonathan Ward stál s pouty na rukou v soudní síni mezi dvěma strážnými. Soudní přelíčení ještě nezačalo. Král k němu byl otočený zády a bavil se velice hlasitě s hrabětem Nikolasem Renardem. Jonathanovi bylo jasné, že to, co říkají, je určeno i jemu. A neměl na podobné hloupé vtipy vůbec náladu. Stál tam v okovech, mokrý, zmazaný od krve, unavený a emocionálně vyčerpaný. Stráže mladého kazatele nedoprovodily do vězení ihned. Nejprve musel strávit hodiny tím, že pomáhal v sirotčinci omývat těla mrtvých dětí, ukládat je do rakví a vytírat krvavé louže v sále. Pozdě večer ho pak strážní strčili do špinavé hnusné cely, odkud ho hned časně ráno odvěkli do soudní síně. A král se nyní evidentně bavil na jeho účet.

„Máme být milosrdní jako i Bůh, náš otec,“ říkal král David právě Nikolasovi. „To znamená, že bychom měli jednat jako Bůh. A Bůh se rozhodl, že lidé mají trpět na věky věků v ohni, takže bych to viděl nějak podobně. Jenže nevím, jak to technicky provést. Správně bychom měli pana Warda zapálit, pak uhasit, počkat, až se mu rány zahojí a zase to zopakovat. Nemáš, Nikolasi, představu, jak to asi má Bůh vymyšlené? Přece jen už víc než tři roky sedíš dennodenně nad Biblí.“

Nikolas pokrčil rameny. „Bůh umí dělat dokonalé a úžasné věci, vezměte si nádheru noční oblohy nebo tu nejdrobnější květinu. Zapomínáte na vzkříšení, výsosti. Předpokládám, že lidé pak dostanou dokonalá, nezničitelná těla, aby mohli trpět mnohem víc než v tomto nedokonalém těle, které oheň spálí a zničí.“

„To je pravda,“ přikývl David. „Takže upálení je asi nesmysl?“ podíval se král na soudce.

Jonathan Ward polkl. Oni se baví o trestu smrti? A o něm? Vždyť on sám na nikoho nevztáhl ruku. Nemohl ale říct ani „ň“, ti tři se bavili jen mezi sebou a jemu nikdo nevěnoval pozornost.

„Mám obavy, že se budeme muset spokojit s pozemskými tresty, jako je třeba vězení v pevnosti Basalte, výsosti,“ řekl soudce.

Nikolas zavrtěl hlavou. „Nezlobte se, ale myslím, že je to nevhodné. Je to studené a mokré místo a to by pro něho nebylo asi to pravé. Přece jen káže v jednom kuse o pekle. Určitě by se cítil lépe někde, kde je větší teplo a sucho. A je to přece jen náš bratr ve víře, tak bychom na něho měli brát trochu ohledy.“

Jonathan Ward je poslouchal a pozoroval s přimhouřenýma očima, byl vyčerpaný, zlomený a samozřejmě i vyděšený, ale tahle praštěná hra ho stejně trochu rozčilovala. Neměl ale sílu na ni nijak reagovat a bál se jakkoliv ozvat. Šlo tady o něho a o jeho život a každá hloupá věta mohla znamenat mnohem přísnější trest.

„Tak co navrhuješ, Nikolasi?“ zeptal se král.

„A co pořádné galeje? Někde, kde je trochu tepleji? Co třeba u Montagne de Feu, ohnivé hory?“ navrhl Nikolas.

„To by asi šlo,“ souhlasil král. „A teď na jak dlouho? Bůh říká, že máme soudit spravedlivě a on je náš vzor. A on plánuje trestat lidi věčně, takže bychom si z něj měli vzít příklad. Každopádně je škoda, že není napsáno, že věčnost trvá třeba osm milionů let, protože by nám to poradilo, jaký zvolit poměr. Takže teď nevím, jestli by bylo správné doživotí nebo ne.“

Soudce zavrtěl hlavou. „Podle téhle logiky byste ho měl, králi, odsoudit na několik století.“

„Kolik času ti připadá adekvátní?“ zeptal se král Nikolase.

„Můj odhad jsou tak čtyři roky,“ odpověděl Nikolas.

Král přikývl. „Byl bych poměrně rád shovívavý, ale na druhou stranu jsem rád zadobře s kazateli ve městě a byl bych nerad, aby si pak pan Ward myslel, že jsem nějaký neznaoboh. Přijde mi to všechno až příliš mírné a krátké ve srovnání s tím, co chystá na hříšníky Bůh, takže nevím, jestli by krátký trest nebral jako potvrzení mé bezbožnosti. Už tak o mne nemá valné mínění. Doneslo se mi, že podle něho takové názory jako král může mít jen cvok, čímž ovšem pan Ward nepřímou řečí řekl, že král je cvok, takže to máme nabádání k vraždě a urážku královského majestátu k tomu,“ povzdychl si král. „Takže bych navrhoval víc.“

„Uvidíme, jak se pan Ward bude hájit a co svědci,“ řekl soudce věčně, a pak se na ně podíval. „Takže můžeme začít?“

Všichni tři se otočili, a když Jonathan Ward uviděl králův výraz, pochopil, že tohle všechno není legrace. Král vypadal unaveně a rozzuřeně a díval se na něho tak tvrdě, že Jonathan nesnesl jeho upřený pohled a sklopil hlavu. David si opravdu dělal z řeči Jonathana Warda legraci z jediného důvodu – chtěl mu tak ukázat na jejich absurdnost.

„Jonathane Warde,“ obrátil se na něho soudce. „Moc dobře víte, že jste nepřímou způsobil to, že na základě vašich slov zemřelo zcela zbytečně deset lidí. Máte něco, co byste řekl na svou obhajobu?“

Jonathan Ward k němu vzhledl, pak uhnul pohledem a povzdychl si. „Nikoho jsem nenaváděl k tomu, aby šel a někde někoho vraždil, vražda je hřích.“

„Přiveďte sem prvního svědka,“ řekl soudce.

První svědek se jmenoval Damien Forgeron, byl to jeden z Jonathanových bývalých obdivovatelů, mladý student, který se účastnil schůzek nejvyššího kroužku Jonathanových věrných.

„Nedávno jsme měli takové setkání, kde byl i Bernard, ten vrah,“ řekl Damien Forgeron, „bavili jsme se tam o spoustě věcí, ale mimo jiné jsme probírali oblíbené téma pana Warda, proč nemít rodinu. Řekl tam tehdy, že by nechtěl nikdy mít dítě, protože ten nejbezpečnější způsob, jak zajistit, že bude spasené, by byl zabít ho hned po narození. Diskutovali jsme trochu o výchově a on tam prohlásil, že by se stejně bál, že by se to dítě ve své svobodné vůli rozhodlo Bohu vzepřít a že by skončilo na věky věků v pekle. Bernard se tehdy zeptal, jestli to není trochu absurdní, že na jednu stranu je vražda hřích a na druhou stranu je to vlastně akt milosrdenství a pan Ward v podstatě řekl, že z hlediska věčnosti to opravdu akt milosrdenství je. Bernard na to řekl, že když se nedaří získávat lidi pro Krista kázáním, bylo by bezpečnější poslat je do nebe tak, že je pozabíjíme dřív, než se budou moct Bohu vzepřít. Někdo další obrátil oči v sloup a změnil téma. Myslím, že nikoho z nás nenapadlo, že by to Bernard mohl myslet vážně.“

„Proč jste na to tomu mladému muži nic neřekl, pane Warde?“ zeptal se soudce.

Jonathan Ward se na něho na okamžik podíval. „Protože teoreticky je to pravda,“ řekl tiše, „ale nenapadlo mě, že by to mohl vzít doslova. V Bibli je napsáno 'nezavraždíš', to přece každý ví. Já jsem nechtěl, aby vraždili, chtěl jsem, aby si uvědomili, jak nebezpečné je mít rodinu, že je to to nejhorší, co by mohli v životě udělat, dát někomu život, protože tím těm lidem dávají dost pravděpodobně věčnou smrt. Pokud ne jim, tak přinejmenším jejich dalším potomkům. Ani ten nejzbožnější člověk nemůže zaručit, že se mezi jeho dalšími potomky nevyskytne nikdo, kdo neskončí ve věčném odsouzení. O tom byla celá ta diskuze, o tom nemít děti a ne jít a vraždit děti někoho jiného.“

Nikolas zavrtěl hlavou. „Můžu něco říct?“ ozval se. „Vezměme si teoretický příklad, že se s někým bavíte o tom, že nejlepší univerzita je v Paříži a pokud budete mít dítě, tak ho tam určitě pošlete. Ten člověk by do té doby chtěl poslat svoje děti jinam, ale když by si vyslechl váš názor, poslal by všechny své syny studovat do Paříže. Měl byste svůj podíl na tom, že poslal studovat své syny do Paříže nebo ne?“

„Asi ano,“ odpověděl Jonathan váhavě, „ale stejně to není úplně stejné. Studovat v Paříži přece není hřích.“

„Ale vás ani nenapadlo upozornit toho mladíka na to, že přemýšlet podobným způsobem je šílené. Kdybych něco takového slyšel já, určitě by mě to zarazilo a nepřešel bych to a nevzal bych to jako dobrý začátek nějaké absurdní diskuze o tom, že nemáme mít rodinu.“

„Na tom není nic absurdního,“ bránil se Jonathan. „Je to napsané v listu Korintským, v sedmé kapitole, jenže málokdo má dost rozumu na to, aby bral tohle důležité biblické varování vážně.“

„Nechtějte mě naštvat, pane Warde,“ odsekl Nikolas. „V Bibli je na tomhle místě napsané, že vzhledem k tomu, že ti lidé tehdy žili v těžké době, ať už z jakýchkoliv důvodů, bylo to podle apoštola Pavla z určitého pohledu sice lepší, ale na druhou stranu tam říká, že než prahnout po věcech, po kterých stejně většina lidí touží a užírat se tím, je lepší se oženit. Koneckonců i na začátku Bible Bůh lidem říká, aby se rozmnožovali a na jiných místech je spousta pasáží o tom, proč mít rodinu. Jinde Pavel naopak chce, aby se mladé vdovy vdávaly a měly děti, než aby někde zahálely. A bohužel moc dobře vím, že v tomhle směru kázete vodu a pijete víno. A výsledek je takový, že čekáte dítě s mladou dámou, která není vaše žena. Myslím, že by bylo pro všechny mnohem lepší a byla by to menší ostuda, kdybyste se oženil jako každý jiný, než abyste něco jiného kázal a něco jiného dělal.“

Jonathan Ward na Nikolase chvíli nevěřičně zíral, s pusou otevřenou.

Pak se sotva slyšitelně zeptal. „Emma je těhotná?“

„Ano, Emma je těhotná,“ potvrdil mu Nikolas rozzlobeně.

„Bylo to jen jednou, přísahám,“ řekl Jonathan a rozbřečel se.

„Myslím, že to můžeme uzavřít,“ navrhl král a zavrtěl nechápavě hlavou. „Nepotřebujeme další svědky, koneckonců včera celý kostel slyšel na vlastní uši, že jste řekl něco podobného.“

„Vždyť to ze mne tady hrabě vytáhl,“ řekl Jonathan Ward zoufale, „donutil mě to říct, nastražil na mě past a já mu do ní vlezl. Ale běžně takhle na veřejnosti nemluví.“

„Tu past na vás nastražil na můj rozkaz,“ řekl král, „ale to, co jste řekl včera v kostele, s tím vším nesouvisí. Mělo to jediný účel, aby to slyšelo na vlastní uši víc lidí a tolik se nedivili tomu, že vás zatýkám a nemysleli si, že jsem příliš krutý nebo nespravedlivý. Chtěl jsem jen, aby bylo trochu vidět, co jste zač. Jste nebezpečný šílenec, Jonathane. Jste na tomhle ostrově všehovšudy něco přes rok a máte na svědomí deset životů, jedenáct, když připočítám toho mladíka, kterého teď budeme kvůli vám muset nechat popravit. To je skoro jeden mrtvý na jeden měsíc vaší kazatelské práce. Vážně skvělé ovoce. Každopádně máme další svědky, že v soukromí jste věci, které mohly podobně vyznít, říkal a o to tady jde. Ne o váš včerejší veřejný projev, ale o to, co jste říkal do doby před těmi vraždami a co k tomu mohlo vést. Vy si snad vážně myslíte, že zabít dítě je akt milosrdenství?“

„Vždyť to tak opravdu je,“ zaúpěl Jonathan, „a já neučím nic jiného, než co říká církev už celá staletí.“

„A ovoce toho učení v průběhu historie známe,“ vyštěkl král podrážděně. „A vy jste to dotáhl do dalšího extrému.“

Pak se zoufale podíval na soudce a zeptal se: „Není nějaký způsob, jak se vyhnout té popravě?“

Soudce si povzdychl a zavrtěl hlavou. „Bohužel, výsosti.“

„Vždyť ti lidé patří všichni mnohem spíš někam do blázince,“ namítl král. „Musí být něco, co můžeme udělat. Vždyť je to Jeanův syn!“ Král to vše dořekl v slzách. Soudce znovu zavrtěl hlavou a král rozrušeně zamířil ke dveřím. Tam se zastavil a otočil se. „Já už na tohle nemám nervy, udělejte to tak, jak jsme se domluvili a jestli chceš, Nikolasi, vezmi si ho hned, asi nemá cenu to protahovat.“

„Chcete k tomu všemu ještě něco říct, pane Warde?“ zeptal se soudce, když král odešel.

Jonathan Ward zavrtěl hlavou a upřel oči na podlahu.

Soudce si povzdychl a pomalu řekl. „Pane Warde, odsuzuji vás na pět let domácího vězení.“

„Domácího?“ zeptal se Jonathan Ward nechápavě.

„Bohužel pro mě,“ přikývl Nikolas.

4. kapitola

Stráže usadili Jonathana do kočáru, stále ještě v okovech, a sedly si vedle něho. Nikolas se posadil s povzdechem proti němu.

„Jak je možné, že máte anglické jméno a mluvíte plynule francouzsky?“ zeptal se, když se kočár rozjel.

„To si tu budeme povídat jako nějací kamarádi o mém životě?“ zamračil se Jonathan. „Ještě stále nechápu, kam mě vezete a proč!“

„Odpovídejte na otázky, Jonathane a nesnažte se mě rozzlobit, těch následujících pět let se mi budete přímo zodpovídat a pracovat pro mě. Když se na něco ptám, chci, abyste mi odpověděl a až mi odpovíte, tak vám řeknu, proč mě to zajímá,“ řekl Nikolas trochu podrážděně.

Jonathan se při jeho slovech bezděčně příkrčil a váhavě se na něj podíval. Chvilí horečně uvažoval. Měl chuť hraběti něco odseknout. Byl unavený, vyděšený a ponížený a to příliš nepřidávalo k jeho ochotě spolupracovat. Nakonec tu myšlenku ale zavrhl a ovládl se.

„Moje matka pochází z Francie a otec je Angličan. Žili jsme v Anglii, ale maminka na mě vždycky mluvila francouzsky.“

„V jakém jazyce přemýšlíte nebo si čtete knížky?“ vyptával se dál Nikolas.

„Anglicky,“ odpověděl Jonathan. „Totiž když přepnu do francouzštiny, tak o tom příliš nepřemýšlím, možná mám ty jazyky skoro nastejno, ale neumím francouzsky moc dobře psát.“

„To mě nenapadlo,“ povzdychl si Nikolas. „Ale vlastně to až tak moc nevadí.“

„O co tady jde?“ zeptal se Jonathan už trochu zoufale. „Co se mnou bude?“

„Víte, co je to konkordance?“ odpověděl Nikolas zdánlivě na něco jiného.

„Samozřejmě, jsem, tedy byl jsem kazatel,“ řekl Jonathan.

„Samozřejmě možná pro vás, pokud používáte anglickou Bibli, ale ve francouzštině konkordance neexistuje. A to bude následující roky vaše práce. Král tím před časem pověřil mě, jenomže pak mi dal desítky dalších úkolů. Vážně na to vůbec nemám čas,“ vysvětloval Nikolas. „Ať už si o tom svém trestu myslíte cokoli, tak přinejmenším můžete být rád, že vás čeká smysluplná práce, která bude přínosem pro všechny francouzsky mluvící křesťany.“

„Měl bych být tam venku a říkat lidem o spasení,“ povzdychl si Jonathan a podíval se smutně z okénka.

„To už jste dělal a všichni víme, kam to vedlo,“ zamračil se Nikolas. „Každopádně čím dřív se s tou myšlenkou smíříte, tím lépe pro vás. Král vám v žádném případě trest nesníží. Tohle samo o sobě je už snížený trest, on navrhoval sedm let a já jsem ho přesvědčil o tom, že tolik není třeba. Ta konkordance tolik času nezabere a já vás nepotřebuji mít tak dlouho na krku.“

Jonathan se na něho zkoumavě podíval. „Tím chcete říct, že vám mám nakonec ještě poděkovat?“

„Bylo by to od vás slušné,“ přikývl Nikolas. „I když vám to tak na první pohled připadá, tak já nejsem tím mužem, který tu jámu, do které jste se chytil, vykopal. Já jsem ten, kdo vás z ní zachraňuje.“

Jonathan přikývl, ale nic na to neřekl. Kočár o chvíli později zastavil před jeho pronajatým bytem a Jonathan ze sebe vděčně strhal špinavé mokré oblečení, navzdory tomu, že ho přitom pozorovaly dva páry očí. Jen Nikolas přešel během té chvílky, kdy se kazatel převlékal, k oknu a díval se ven.

„Oblečte se nějak slušně,“ řekl a úkosem se na něj podíval. „Odpoledne budete mít návštěvu. Emma má za to, že je pořád lepší být ženou vězně, než čelit té ostudě, že by měla nemanželské dítě. Přijede odpoledne se svým otcem a pastorem a doufám, že vás ani nenapadne se z toho chtít vykrotit.“

„Tím chcete říct, že se dneska žením?“ zeptal se Jonathan překvapeně, a když Nikolas přikývl, sáhl do truhly pro lepší košili.

„Uvidím ji někdy?“ vyzvídá Jonathan, zatímco hází do truhly ledabyle všechny své věci.

„Všechno záleží na tom, jak budete spolupracovat, jak se budete chovat a jak budu spokojený s vaší prací,“ odpověděl Nikolas.

Jonathan na to nic neřekl, vyndal ze svého váčku peníze, aby mohl doplatit zbylé nájemné, a pak se obrátil na oba strážné s tím, že je sbalený. Během okamžiku naložili otrávení strážní jeho těžké zavazadlo za kočár, zatímco se Jonathan bavil a loučil s majitelem domu.

Nikolas stál opodál, ale pak zaslechl slova spasení a peklo a popošel k nim.

„To by stačilo. Přestaňte už otravovat lidi s těmi svými výmysly,“ přerušil Jonathanův poslední pokus o kázání a ukázal směrem ke kočáru. „Ať už jste vevnitř.“

Kočár se o chvíli později vydal na dlouhou cestu napříč ostrovem Le pays des Cygnes a Jonathan celou dobu koukal zamračeně z okénka, dotčený tím, jak ho Nikolas uzemnil.

Bylo zvláštní pozorovat dívku, která se mu ještě před časem líbila, jak stojí v jeho vlastní zahradě a říká své „ano“ jinému muži. Nikolas pozoroval celý obřad zpovzdálí. Neměl náladu na to tam být. Emma vypadala jako smutná nevěsta, její otec se mračil a na pastorovi Lucasovi bylo vidět, že tu noc téměř nespál. Po obřadu se Emma s Jonathanem vydali jeho směrem.

Emma se na něho zamračila. „Je od vás hezké, že jsme se mohli aspoň takhle vzít, i když jinak vám moc poděkovat nemůžu. Co jsem slyšela, máte na tom odsouzení velký podíl a je to celé nesmysl. Neexistuje žádný trestný čin, že někdo něco říká a jiný pitomec si to špatně vyloží a zařídí se podle toho.“

„Slyšela jste někdy slovo precedens, Emmo?“ zeptal se Nikolas a snažil se ovládnout svůj hněv. Emma mu při každém rozhovoru připadala čím dál tím hloupější a jediná pozitivní věc na tom byla ta, že byl nyní vážně rád, že ten ženich není on sám. „Žádný předchozí podobný případ sice není, ale král se rozhodl z toho takový exemplární příklad udělat a dát najevo, že podobné vystupování je nepřijatelné. Kousek odtud je španělská vesnice. Kdyby někdo chodil a říkal, že Španělé jsou lumpové a bylo by dobré je všechny zabít a někdo jiný by se toho chopil a udělal by to, asi by to bylo pochopitelnější. A stejně jako král nechce, aby se něco takového stalo vůči nějaké menšině, která tady žije, tak také nechce, aby někdo chodil a říkal, že je dobré, aby umíraly malé děti a že na tom zabít je, není nic tak hrozného. Vy to berete jen z nějakého teologického hlediska, ale to bychom tu pak rovnou mohli mít nemocnici, kde se provádí legálně potraty a podobně smýšlející lidé by tam mohli chodit a nechat si vzít dítě nejen z nějakých ekonomických důvodů, ale třeba i proto, aby bylo podle jejich názoru spasené. Navíc já jsem byl ten, kdo krále přesvědčil o nižším trestu, než měl v plánu, takže mě trochu uráží, když do mě takhle rýpete, aniž byste o tom něco věděla.“

„No dobře,“ přikývla Emma, aniž by se pořádně omluvila. „Když to říkáte takhle, tak to má určitou logiku. Můžu svého manžela aspoň někdy vidět?“

„Můžete přijít každou neděli po obědě na hodinu,“ řekl Nikolas.

„Jenom?“ zeptala se Emma.

„Tohle je svým způsobem vězení, Emmo, i když to tak na první pohled nevypadá. Všechno bude záležet na tom, jak budu spokojený s prací a s chováním vašeho manžela. Přijďte příští neděli a uvidíme.“

„Fajn,“ přikývla Emma a podívala se na Jonathana. „Koukej se tady chovat slušně a nenaštvat pana hraběte.“

Jonathan se zamračil. „Jsem teď tvoje autorita, jestli si to náhodou neuvědomuješ a podle Bible mě máš poslouchat, takže si dávej pozor na jazyk.“

Emma pootevřela pusou údivem a dotčeně odsekla: „Jdi do háje s nějakou autoritou, Jonathane. Měl bys být rád, že tě vůbec chci za takových okolností vidět. Nejsem tu v první řadě proto, že bych tě tak milovala. Jestli jsi to nepochopil, tak to hlavní, o co tu jde, je, aby tomuhle dítěti nikdo neříkal, že je bastard.“

„Doufám, že tomuhle dítěti nebude nikdo říkat nic a že k nám Bůh bude tak milostivý, že co nejdříve umře. Rozhodně se za to budu modlit,“ odpověděl Jonathan vážně.

Emma zavrtěla hlavou, otráveně se na něho podívala, a pak řekla: „O tohle dítě ani o mě se starat nemusíš. Naštěstí mám po prarodičích nějaký majetek, který nás uživí, a tebe k ničemu dalšímu nepotřebujeme. Sbohem, Jonathane, užij si vězení.“

S těmi slovy zamířila ke kočáru, zatímco Jonathan zůstal stát zachmuřeně na místě.

„Odvedu vás do pokoje,“ řekl mu Nikolas stroze. „Ale zkuste trochu přemýšlet, Jonathane. Teď jsem vám řekl, že nemůžete jen tak chodit a mluvit o tom, že by bylo bezvadné, kdyby malé děti umíraly a šly rovnou do nebe a vy asi minutu na to řeknete něco takového své těhotné manželce a ještě jí tu děláte nějaké přednášky o autoritách.“

„A můžu já snad za to, že se nechová uctivěji? Vždycky měla problémy s autoritami,“ zamrmlal Jonathan a neochotně ho následoval. „To proto se nevdala dřív.“

„Myslel jsem, že se Emma nechtěla vdávat, protože měla na věci dost podobné názory jako vy,“ řekl Nikolas a snažil se ovládnout svou zlost. „Ale něco vám povím. Podle mě jsou dva způsoby, jak být autoritou. Jedna věc je získat si takový obecný respekt tím, čím člověk je, svým postavením, prací, chováním a svým celkovým životem a druhá rovina je takové to běžné denní připomínání toho, kdo je kdo, kdo je ten, kdo tu rodinu vede a kdo je ten silnější. Myslím, že ženy to berou tak trochu jako hru. Rády provokují. A existují mnohem nápaditější způsoby, jak jim to připomenout a můžete si při tom užít rozhodně víc legrace, než při citování biblických veršů,“ řekl Nikolas a s těmi slovy otevřel dveře od Jonathanova pokoje a dodal. „Přijdu za vámi zítra, dnes si odpočiňte a vybalte si, já si ještě potřebuji promluvit s pastorem.“

Jonathan zůstal chvíli nechápavě stát, a když mu došlo, co Nikolas myslel tím, co říkal, tak se začervenál. Byl v tu chvíli rád, že je sám.

Rozhlédl se po malé místnosti, ve které byl velký psací stůl, křeslo a postel, u které stála jeho truhla. Šlo se odtud do malé koupelny. Na oknech byly samozřejmě mříže. Vypadaly nově a byly krásně kované, ale to nic neměnilo na tom, že tenhle pokoj byl jeho vězením. Po chvílce si Jonathan všiml, že v jedné ze stěn jsou důmyslně schovaná dvířka, za kterými objevil několik prázdných polic. Na vybalování ale neměl náladu. Byl úplně vyřízený. Svalil se na postel a usnul během pár minut.

5. kapitola

Nikolas se usadil s pastorem Lucasem v altánku a nechal tam přinést nějaké občerstvení.

„Jak je na tom Jean?“ zeptal se váhavě.

Pastor Lucas zavrtěl hlavou. „Je samozřejmě naprosto zlomený, ale dost se snaží podržet v tuhle chvíli ostatní, svoji ženu a další děti. Baví se s nimi o tom a je v tom všem poměrně dost otevřený. Mluvil jsem s ním chvíli dnes ráno, ale chystal se za Davidem a spěchal. Chtěl by Bernarda vidět ještě předtím, než zemře.“

Nikolas přikývl. „Vůbec nevím, co bych mu měl říct, až ho uvidím.“

„Nejste s Jeanem zas takoví kamarádi, abyste si s tím musel lámat hlavu, Nikolasi,“ řekl pastor. „Vy se zkuste raději stavět za Davidem a promluvit si s ním. Řekl bych, že to bere skoro hůř než Jean. Cítí se vůči němu provinile, že musel podepsat rozsudek smrti pro syna svého kamaráda, a to navzdory tomu, že všichni chápou, že se nic jiného dělat nedalo.“

„Pozval si mě na příští pondělí jako obvykle,“ řekl Nikolas. „Neodvážuji se chodit tam dřív, ale až ho uvidím, tak se zkusím opatrně zeptat, jak to prožívá.“

„Nevidím jediný důvod, proč byste se tam nemohl stavět dřív, Nikolasi. David vás má rád a dá dost na vaše názory. Ukážete mu tím, že o něho máte zájem a že tam nechodíte jenom proto, že musíte.“

„Pořád vůči němu cítím určitou vinu a odstup,“ namítl Nikolas. „Není to jako by se nic nestalo, myslím, že mu v tuhle chvíli spíš pomůže třeba jeho manželka než já.“

Pastor zavrtěl hlavou. „David mi zatím nic neřekl, ale všiml jsem si včera, že Anabela nevypadala moc dobře. Nevím, jestli není náhodou znovu těhotná. A navíc znám Davida. Ten na ni bude brát ohledy, ať už je těhotná nebo ne a bude se užírat svými pocity.“

„No dobře,“ přikývl Nikolas. „Zítřka se potřebuji stavět ještě v tom sirotčinci, takže když už budu na půl cesty od města, tak tam zajedu. Ale jestli mě vyhodí, tak už to nikdy znovu zkoušet nebudu. Ještě že už skončila na univerzitě výuka, když už musím řešit všechny tyhle nepříjemnosti.“

„Já půjdu,“ začal se loučit pastor. „Není to k nám odtud daleko, tak se taky někdy stavte, ano? Zajímalo by mě, jak si povedete s Jonathanem a jak se celkově máte.“

Nikolas si povzdychl.

„Copak?“ zeptal se pastor.

„Bojím se chvíle, kdy budu muset mluvit s Jeanem,“ řekl Nikolas.

„Stejně k tomu bude muset dojít,“ řekl pastor Lucas. „Víte, Nikolasi, taky občas nevím, co říkat, ale zjistil jsem, že dost často stačí ty lidi jen poslouchat.“

„Chci zjistit, jak jste na tom s francouzštinou,“ řekl Nikolas Jonathanovi stroze druhý den dopoledne, „takže si vezměte papír a pište.“

Jonathan se trochu zamračil, ale nic na to neřekl. Vzal si papír a brk a pak se na Nikolase podíval.

Nikolas začal diktovat: „Milá Emmo, jsem pěkný pitomec.“ Jonathan zaváhal a Nikolas ho pobídl. „Pište, to je diktát. Když se vám to bude líbit, můžete to pak podepsat, a když ne, tak to můžete vyhodit, ale teď pište,“ řekl Nikolas a znovu zopakoval Jonathanovi začátek dopisu.

Milá Emmo,

jsem pěkný pitomec. Uvědomuji si, že člověk, který byl právě odsouzený k několika letům vězení, nemá právo si na nikoho nic vymýšlet, ale měl by být naopak rád, pokud za ním vůbec někdo dobrovolně přijde. Budu rád, když mě přijdete navštívit a omlouvám se Vám za to, co jsem včera řekl.

S láskou Jonathan

„Nemusím doufám své manželce vykat,“ zabrblal Jonathan a napsal do dopisu: budu rád, když mě přijdeš navštívit. Pak ho podal Nikolasovi.

„Není to tak hrozné, ten váš pravopis,“ usoudil Nikolas. „Mám jí to dát nebo to chcete napsat znovu vlastními slovy?“

„Můžou sem za mnou přijít na návštěvu nějakí jiní lidé než Emma?“ zeptal se Jonathan místo odpovědi.

„V tuhle chvíli ne. Momentálně za vámi může chodit jen Emma. Jednou týdně, v neděli, na hodinu,“ řekl Nikolas. „A všechno ostatní záleží na tom, jak se budete chovat a jak budu spokojený s vaší prací.“

„A co když Emma nebude chtít přijít?“ zeptal se Jonathan. „Viděl jste, že je uražená. Nemůže místo ní přijít někdo jiný?“

Nikolas zavrtěl hlavou. „Snažte se, aby uražená nebyla. O dalších návštěvách si promluvíme tak za čtrnáct dní. A teď si popovídáme o vaší práci.“

Nikolas podal Jonathanovi hustě popsaný sešit.

„Tohle jsou moje poznámky. Je to taková mini konkordance. Jsou tam jen místa, která mě v průběhu čtení Bible a zejména Nového zákona zaujala a která jsem sledoval. Trochu vám to pomůže.“

Jonathan protočil panenky, když na první stránce uviděl slovo 'aiónion' – věk trvajících.

„Jestli to dobře chápu, tak to má být konkordance k té vaší Bibli,“ řekl otráveně. „Tohle vám ale stejně nikdy neprojde. V každém slovníku je napsané, že 'aiónion' je věčný. Umím trochu řecky a ti lidé si to nevyucali z prstu.“

Nikolas zavrtěl hlavou. „Už nějaký pátek se snažím najít příklady toho, jak slova 'aión' a 'aiónion' používali nebibličtí autoři, jako byli Homér, Hesiod, Aeschylus, Pindar, Sofokles, Aristoteles, Hippocrates, Empedocles, Euripedes, Philoctetes nebo Plato. Ti všichni používali slovo 'aión'. Homér třeba řekl: 'tento aión se zdá být dlouhý'“ - dlouhý 'aión', to znamená, že může být i krátký 'aión', jenže podle vás by to asi byla krátká věčnost. Přídavné jméno 'aiónion' jsem našel jen u Plata. Našel jsem tam 8x 'aión', 5x 'aiónios', 1x 'diaiónios' a 1x 'makraión'. Slyšíte to v tom, Jonathane? 'Makrýs' – dlouhý a 'aión' – věk. Kdyby to samo o sobě mělo něco společného s věčností, proč by k tomu

Platon přidával předponu a používal dlouhý věk? Vždyť věčnost je snad dostatečně dlouhá sama o sobě. Jinde zase Platón mluví o něčem, co je nezničitelné, 'anolethron' a ne časné - 'aiónion'. Přece kdyby měl za to, že 'aiónion' je věčný, tak by snad řekl 'anolethron' a 'aiónion' a nedával by ta slova vedle sebe jako opak a kontrast. A Aristoteles zase jinde říká 'zoe kai aión sunekes kai aidios' – tedy život a 'aión' nepřetržitý a věčný – mluví tam o věčném věku. Přece kdyby to byla věčnost, tak nebude říkat věčná věčnost. Ale právě proto, že 'aión' není věčnost, tak říká nepřetržitý a 'aidios' – věčný. Věčný nepřetržitý věk.“²

„Snad to může znamenat oboje, ne?“ zeptal se Jonathan.

„V normálním jazyce snad nejsou slova, která znamenají nekonečný i konečný současně,“ opáčil Nikolas. „Taky nejsou slova, která znamenají zároveň tma i světlo a dlouhý i krátký. Tahle slova jsou přece opačná, jsou to antonyma.“

„A jak si tedy vysvětlujete, že je ve slovnících napsané, že 'aiónion' je věčný?“ zeptal se Jonathan.

„V roce 1523 vyšel řecký slovník, který používám,“ odpověděl Nikolas. „Jeho autorem je Favorinus. Podle něj teologové tohle slovo překroutili. On tam uvádí, že 'aión' je čas a také život, zvyk nebo způsob života. A pak tam píše 'aión' je podle teologů také věčný nebo nekonečný. Já nepopírám, že lidé tohle slovo tak používají a i on to tady uznává, ale ukazuje touhle poznámkou, že to slovo je překroucené a někdo změnil během století jeho význam.“

„A kdy si myslíte, že se tohle slovo začalo používat jinak?“ pokračoval Jonathan s otázkami.

„To nevím,“ řekl Nikolas.

Jonathan se zlomyslně usklíbl. To, že Nikolas nedokázal na něco odpovědět a došly mu důkazy, pro něj bylo dostatečným důvodem nebrat ho úplně vážně.

„Stavíte celou svou víru na jednom jediném slovíčku,“ zavrtěl Jonathan hlavou.

„Jenže tohle slovíčko je důležité,“ řekl Nikolas, „a to, že slova mění v průběhu století význam, je normální. Možná, že tady to neproběhlo tak přirozeně jako u jiných slov, ale vezměte si verš ze staré Bible, kde je napsáno, že 'Kreténští jsou vždycky lháři, zlá hovada, břicha lenivá' (Tit. 1:12 kral.). Kdybyste pocházel z Kréty a někdo o vás tehdy napsal, že jste Kreténský občan, asi by se vám také nelíbilo, kdyby o nějaký ten pátek později někdo chodil a říkal, že jste kretén. Nemyslíte?

„Umíte dávat pěkné příklady,“ zamrmlal Jonathan.

„A právě proto je pro mě důležité, jak ti lidé tohle slovo chápali dřív, v době, která je bližší vzniku Nového zákona,“ řekl Nikolas. „Slova mění své významy. Ale tohle je navíc buď velké nedorozumění, nebo přímo velký podvod. A za druhé celá má víra nestojí na jednom slově. Mohl bych takhle pokračovat se slovy mučit a zkoušet, kde je podle mne také Bible přeložená špatně, ale nemám na vás celý den.“

Jonathan si povzdychl a podíval se na Nikolase. „Trochu jsem o tom přemýšlel a říkal jsem si, co kdyby každé slovo, tedy prozatím každé řecké slovo v Novém zákoně, mělo svoje unikátní číslo a v té konkordanci by byla tahle slova napsaná vedle francouzských slov. Když už si vezmeme jenom to, jak je překládané peklo, abych vám dal v jedné věci za pravdu, tak kdybychom třeba slovo 'Hádes'

² <https://www.tentmaker.org/books/BibleThreateningsExplained.html>

označili číslem G86³, bude jasné, že je to jiné slovo než 'geena', která bude mít třeba číslo G1067. Chtěl bych, aby ta konkordance byla použitelná pro širokou veřejnost a pro lidi, kteří budou používat i jiné překlady, než je ten váš a aby se v tom co nejvíce vyznali. A u těch slov, která vy překládáte jinak, bych dal nějakou poznámku. Např. když v Bibli nebudete používat slovo věčný ale věk-trvajíc, pak bych napsal heslo věčný, kde by byla poznámka viz věk-trvajíc. Pak by se v tom mohli vyznat i lidé, kteří studují jiné Bible a bude to k něčemu dobré i jim.“

„To je dobrý nápad,“ řekl Nikolas smířlivěji.

Jonathan přikývl. „Jakkoliv s vámi nesouhlasím v tom, co si myslíte o Bibli, tak tohle je na druhou stranu práce, kterou lze pojmout poměrně neutrálně a může z ní mít užitek víc lidí.“

„Dobře, Jonathane,“ přikývl Nikolas. „Zdá se, že jste o tom opravdu přemýšlel, tak se pusťte do práce a já se za vámi za pár dní stavím a podívám se, co jste udělal a probereme spolu, jestli je to tak vyhovující. Je něco, co potřebujete?“

Jonathan přikývl. „Chtěl bych nůžky, spoustu papíru a nějakou malou krabici. Chtěl bych si ta slova psát na kartičky a v tom by se mi lépe hledalo než v nějakém sešitě.“

„Strážte vám to sem přinesou,“ řekl Nikolas, „a pokud budete potřebovat nějakou jinou drobnost, řekněte jim, a když to bude něco závažnějšího, pošlete mi vzkaz.“

Jonathan se na něho váhavě podíval. „Dostanu se také někdy ven?“ zeptal se.

„Samozřejmě,“ přikývl Nikolas. „Za pět let.“

Jonathan polkl a na okamžik se podíval toužebně z okna. Byl krásný červnový den.

„Opravdu?“ zeptal se zaraženě.

„Sice nejste v pevnosti Basalte, ale stejně jste ve vězení, Jonathane,“ řekl Nikolas.

Jonathan odvrátil zrak a nic na to neřekl.

„Samozřejmě záleží na tom, jaký spolu budeme mít vztah,“ řekl Nikolas po malé odmlce. „Jako hlava tohoto panství chci mít náležitý respekt, a proto si myslím, že je dobré být na lidi co nejpřísnější. Jen když ti, kteří se mnou mají dobrý vztah, uvidí, jak přísně dokážu potrestat každého, kdo se mi protíví, padnou přede mnou na zadek a budou uctívat mou velikou moc a můj majestát,“ parodoval Nikolas Jonathanovo kázání. „Musíte pochopit, že já jsem váš spasitel a pokořit se přede mnou. Když napíšete na kus papíru 'Nikolas je bezvadný chlapík', podepíšete to a nahlas mi to přečtete, vezmu vás na procházku. Pokud mi to zazpíváte, vezmu vás dokonce na procházku k moři.“

Jonathan poslouchal Nikolase s přimhouřenýma očima. Zatím úplně netušil, co může od hraběte opravdu čekat a uvědomoval si, že je skutečně v jeho rukou, a i když si z něj teď Nikolas utahoval, usoudil, že bude rozumnější ho nedráždit.

„Prostě je to na vás,“ pokračoval Nikolas. „Nabízím vám přátelský vztah a různá požehnání. Návštěvy, procházky, možná vás pozvu i na večeri nebo vám přinesu dort, když mě uznáte jako svou autoritu. Pokud mě odmítnete, budu vás trápit a udělám vám ze života peklo. Je to jasné?“

Jonathan neřekl ani slovo.

³ Toto jsou skutečná Strongova čísla z konkordance, kterou udělal až Strong v 19. století, s týmem asi 100 lidí. Francouzská konkordance vyšla až r. 1840